



Lengyel Dénes

Magyar mondák

a török világból és a kuruc korból

Móra

LENGYEL DÉNES

MAGYAR MONDÁK A TÖRÖK VILÁGBÓL ÉS A KURUC KORBÓL

A könyv az író nagy sikerű mondagyűjteményét, a *Régi magyar mondákat* folytatja tovább az időben. Mintegy kétszáz év – a XVI–XVIII. század – történelmének mondáit adja az olvasó kezébe, elsősorban e századok három óriásának, Dózsának, Zrínyinek és Rákóczinak az alakja köré csoportosítva. Szinte a teljes Dózsa-, Zrínyi- és Rákóczi-mondakört az olvasó elé tárja, de bőven hoz mondai anyagot, folyamatosan a Mátyás király halála utáni évektől egészen a Rákóczi-szabadságharc bukásáig. Nemcsak a történetírók, krónikások anyagából merít, hanem bátran felhasználja az emlékiratokat, néprajzi gyűjteményeket, sőt a népmondai anyagot is. A hét fejezetbe sorolt mondákat utószó, gazdag képanyag, térkép, időrendi tájékoztató, valamint a ritkább szavak, személy- és helynevek magyarázata egészíti ki.

MÓRA KÖNYVKIADÓ

A MAGYAR KIRÁLYSÁG
HANYATLÁSA

A lacikonyha.....	7
Hogyan koronáztak meg egy ökröt?.....	9
Kinizsi Pál és a papok.....	10
A Bakócz család címere	12
Kemence	14

A PARASZTHÁBORÚK

Dózsa György párviadala	19
A kereszties hadjárat	21
A parasztháború.....	24
A ceglédi beszéd	28
Dózsa György bosszúja.....	30
Temesvár ostroma	32
Dózsa György halála.....	34
Dózsa György kovácsa	40
Úri huncutságok.....	41
Az utolsó keresztiesek.....	43

HARC A TÖRÖK HÓDÍTÓK ELLEN

A budai farsang	49
Szabács vára	50
Zimony vára	52
II. Lajos király táborba száll	54

Többet ésszel, mint erővel!	211
Az arany-sarkantyú	212
Szűcs Jankó	216
A rab asszony meg a fia	217
Az altatódal	218
Panaszi-tó	220
Vérsziget	222
A vitéz asszony	222
Az óriás percc	224
Pipaszó és ágyúszó	227
Lányrablás	229
Veszmezeje	231
Ahmed basa	232
A harsányi templom	236
A hitvita	237
Istenkas	238
A Szent Anna-tó	238
A nagyszalontai Csonka-torony	240
Várjános-tó	242
Rövid fuvar	243
A Kókai-dűlő	245
A pásztorok bírása	246
A Dobozi-dűlő	247

KÉT POGÁNY KÖZT

A Báthori-család címere	251
A kard az, de a kar nem az!	252
Hunyadi János buzogánya	253
Drága istentisztelet	254
Legyen hal!	255
Hintapolitika	257
Bocskai István	260

Perzsihalom	273
Tokaj ostroma	274
Dezső vára	276
Bocai uram Budán	277
Két pogány közt a farkas torkában	279
A magyarok Vittenbergában	280
Bethlen Gábor hadjárata	284
A fejedelmek és az ágyúk	287
A fegyverszünet	288
A fejedelemszöny	289
Az utazó tarisznyája	290
A nevezetes alamizna	291
A Felső-Tisza-vidéki parasztfelkelés	292
A debreceni Rákóczi-harang	300
A szalontai csata	301
A hajdúk „futása”	304
Murány ostroma	305
Ember tesz fogadást – eb, aki megtartja	311
A páncéling	314
A nagyenyedi szűz lányok	316
A nagyszöllősi ütközet	317
Átkelés a Dunán	319
A gyulafehérvári vita	321
Német világ Erdélyben	323
Zrínyi Miklós halála	324
A tatárok rabságában	328
A csodadoktor	331
Nagyvárad veszedelme	333
Cserei Mihály gyermekkorá	334
A rebellió	335
Koldustáska	339
A liga	341
Halálos ítéletek	345
Teleki Mihály és a székelyek	348

Teleki Mihály megleckézteti az apródját	349
Vida György tréfái	350
Petki Farkas lánya	351
A kristálypohár	353
Fülek vára	354
Hátravan még a feketeleves!	357
Thököly Imre bujdosása	358
A magyar oroszlán	360
A budavári eperfa	362
Az árulás	364
Kanizsa felszabadítása	367
Munkács vára	368
Caraffa tábornok halála és halhatatlansága	374
Török vendégek Kismartonban	375

KÜZDELEM A TATÁR RABLÓK ELLEN

Házsártos mező	379
Kár-hágó	380
A tatár kán csengettyűje	381
Tatárhídja	383
Les-hegy	385
Sólyom-kő	387
Lakatos Imre hőstette	388
Egy tatár rabságba esett prédikátorról és kisfiáról ...	389

A RÉGI MAGYARORSZÁG

A cigányok diplomája	395
Lipót császár és Szavojai Eugén	397
Gül Baba	398
A porció	399

Porció-ének	401
Ha úr vagy, ne járj szolga nélkül!	402
A hévízi forrás	403
Körülgondolta, mint Préda a barátok szénáját	404
Csáki szalmája	406
A fancsali feszület	407

RÁKÓCZI FERENC SZABADSÁGHARCA

Tokaji Ferenc felkelése	411
A tarcali vásár	412
Rákóczi hazatér	414
Rákóczi fogsága	416
Esze Tamás, a talpasok vezére	417
A nagyenyedi fűzfák	420
Az ónodi véres nap	422
Sajt és szabadság	426
Kuruc-e vagy labanc?	427
Kuruclapos	428
Bercsényi Miklós rézágyúja	428
Szepes vára	429
Jóltevő Bottyán János generális	432
Vak Bottyán lakomája	433
Vak Bottyán testét nem fogja a fegyver	436
A fejedelem dajkája	437
A Táltos	438
Rákóczi kincsei	439
Rákóczi öröksége	440
Rákóczi kincstárosa	440
Bezerédy Imre párviadala	442
Bezerédy Imre elbúcsúzik az élettől	443
Holló-kő	444
Fodor László halála	448

A kisbojtár	450
Milyen nagy a kurucok ereje?	451
Csodálatos menekülés	452
Rákóczi menekülése	453
Miért árulta el Károlyi Sándor a fejedelmet?	454
A kurucok leteszik a fegyvert	456
Elapad a majtényi forrás	457
Rákóczi-emlékfák	458
Labanc mundérban	459
Bercsényi Miklós bujdosása	460
A máramarosi Bovcár-kút	465
Rákóczi elbujdosik	466
A gályarabok	468
A rodostói kakukk	470
Török vendégségben	471
Rákóczi halála	472
Rákóczi fehér keresztje	474
Utószó	475

FÜGGELÉK

A képek jegyzéke	483
Időrendi tájékoztató	487
A szövegben előforduló ritkább szavak, személy- és helynevek magyarázata	491

KOMJÁTHY ISTVÁN Mondák könyve

Nyolcadik kiadásban jelennek meg a hun és magyar mondák. Feldolgozójuk, Komjáthy István a mondai töredékek, krónikás naivságok és történelmi, művelődéstörténeti tények tiszteletben tartása mellett írói szabadsággal ismertette a csak népmesenyomokban fennmaradt magyar mitológiát, „naiv eposzunkat”, melyet már Arany János is sajnálkozással említ elveszett értékeink között. A magyar népmesékből és a rokon népek hagyománykincséből kialakított teremtésmondától a krónikairók által őseinknek hitt hunok mondáin át egységes szál vezet egészen a honfoglalásig, majd Árpád dédunokájának, a későbbi Istvánnak megszületéséig. A kötet végén a jegyzetek és az író utószava világosan eligazítják a gyermekolvasót, hogy mindebből a szépen kikerekedő messi világból mennyi a tényekkel igazolható történelmi valóság és mennyi a monda, amely mögött szintén a történelem rejtőzik a magyarság kialakulásának és őstörténetének, honfoglalás előtti életének homályos évszázadai.

MÓRA KÖNYVKIADÓ